

տակը ներկայ յատակէն շուրջ երկու միլիարանի ցած եղած է: Հաւանաբար սկզբնական մատուռը կործանուած է երկրաշարժէ կամ բարձրադասներու կողմէ: Առաստաղի եւ պատերու վերին թարեքը հաւանաբար ուժգնորէն ինկած են սկզբնական մոզայիք յատակին վրայ եւ զայն ջարդ-փշուր ըրած են: Արդարեւ, պեղումներու ընթացքին, յատակէն քանի մը մեծամեծ պատի տաշուած քարեր հանուեցան: Պատերը հաւանաբար ստորին եւ միջին մասերուն վրայ մասամբ զերծ մնացած ըլլան այս ուժգին փլուզումէն: Երբ ձեռնարկուած է վերաշինութեան, հիւսիսային եւ արեւմտեան պատերը պահուած եւ ամրոցացած են, իսկ հարաւայինը հաւանաբար տեղափոփութեան ենթարկուած է: (Այս նորոգութեանց եւ պեղումներու ընթացքին արեւելեան պատին ձեռք չդաւա):

Հին յատակը փլատակներու հողով արդէն իսկ լեցուած ըլլալով նոր յատակը շինուած է ներկայ մակարդակի վրայ. որ աւելի քան մէկ ոտք բարձր է Ս. Յակոբայ Տաճարի յատակէն:

Ս. Մինասի մատրան պեղումներու ընթացքին եւս մէջտեղ ելան խցեղէն անօթներու կտորուանքներ, որոնք եւս մոզայիքի բեկորներուն եւ հին պատի ծեփերէն քանի մը նմոշներու հետ ի պահ դրուեցան վանուցս թանգարանի մէջ ի քննութիւն մասնագիտաց:

Նորոգութենէ վերջ մատուռին պատերը ծածկուեցան երկու միլիար բարձրութեամբ տախտակներով, գաւազանները անոնց վրայ կախելու համար: Այս տախտակները դռնակներու բաժնուած են որոնք ի հարկին դիւրաւ կրնան բացուիլ ու գոցուիլ պատերու քննութեան համար, առանց գաւազանները վերցնելու: Այժմ պատերու խոնաւութիւնը զգալի չափով պակսած է սակայն գետնի խոնաւութեան առաջին առնել ներկայիս գրեթէ անկարելի է քանի որ մատուռին անմիջական շրջակայքը ջրհորներ կան:

Ս. Մինասի մատուռը արտասահմանի մեր հնագոյն եկեղեցին է: Կ'արժէ զայն պահպանել մեծագոյն խնամքով:

ՇՆՈՐՀՔ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

(Վերջ)

ԵՐԵՍՈՒՆ ՏԵՐԻ ԱՌԱՋ

ԱՆԿԼԻԲԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ

ԱԻԱԳ ՍԱՐԿԱԻԱԳՆԵՐԸ

Նոյեմբեր 18, Կիրակի առտուն, Երուսաղէմի Անկլիքան Մայր Եկեղեցիին մէջ, Գեր. Մէկրինէս Եպս. (*) Աւագ Սարկաւազուծեան աստիճանին բարձրացուց իր երկու քահանաները, որոնցմէ մին Հայոց բարեկամ Վեր. Հայր Պրքսթըն: Այս հանգէսին հրաւիրուած էին Երուսաղէմի հոգեւոր պետերը: Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր կողմէն ներկայ էր Պատր. Փոխանորդ Գեր. Մկրտիչ Եպս. Աղաւնուհի, Հոգ. Կիւրեղ Վրդ. Իսրայէլեանի հետ. իսկ Կ. Պոլսի նախկին պատրիարք Զաւէն Արքեպս. և Բաբգէն Սրբազան, իբրեւ բարեկամ ներկայ էին: Կիւլպէնկեան և Միլքոնեան դասարաններու Սարկաւազուծեան ևս ներկայ գտնուեցան այս հետաքրքրական հանգէսին: Անկլիքան Եկեղեցւոյ մէջ Սարկաւազութիւնը վարչական կարեւոր դերք մըն է, և ոչ թէ պարզ հոգեւոր աստիճան մը: Երկու քահանաներ սարկաւազութեան հոգեւոր աստիճանը ստացած են արդէն իրենց քահանայական ձեռնադրութենէն յառաջ. իսկ Աւագ Սարկաւազութեան բարձրանալով անոնք կը դառնան, այսպէս ըսենք, իրենց եպիսկոպոսին փոխանորդները՝ մէկը Պաղեստինի, իսկ միւսը Կիպրոսի մէջ:

Աւագ Սարկաւազներուն առաջինն է Rev. Weston Henry Stewart, M. A. (**), շրջանաւարտ Օքսֆորտի համալսարանէն, Աւագ Սարկաւագի որդի ինքն ալ, որ Երուսաղէմ գալէն տասը տարի յառաջ, Լոնտոն, Չլսիի հին եկեղեցւոյն Փոխանորդը եղած է, իսկ Երուսաղէմ գալէ ետքը մատրանապետը՝ Ս. Բաղաքիս Անկլիքան հասարակութեան. այժմ իբրեւ Աւագ Սարկաւագ, իր իրաւասութիւնը կը տարածուի Պաղեստինի, Անդր-Յորդանանու և Սիւրիոյ Անկլիքան հասարակութեանց վրայ, և միան-

(*) Հայրը՝ Երուսաղէմի ներկայ Անկլիքան Արքեպիսկոպոսին:

(**) Ապա Երուսաղէմի Անկլիքան Եպիսկոպոսը եղաւ (1944 - 1957):

գամայն օգնականն ու խորհրդականն է Գեր. Մէկինէս Եպիսկոպոսին:

Իսկ Rev. Harold Joslyn Buxton, M. A., չըջանաւարտ է Քէյմպրիճի համալսարանէն և տարիէ մը ի վեր հովիւն է Նիկոսիոյ (Կիպրոս) անկլիքան հասարակութեան, հիմայ Աւագ Սարկաւագը կ'ըլլայ Կիպրոս Կղզիին: Հայր Պրքսթըն Անգլիոյ մէջ վարած է այլ և այլ հոգևոր պաշտօններ և առին մըն ալ եղած է Ռանկուշի (Պուրմա) եկեղեցիին մատրանագետը: Մեծ պատերազմէն յառաջ և ետքը քանիցս այցելեց Կովկաս. Լօրտ Մէյլըր Ֆրենտի որբախնամ գործին մէջ Հայաստան շատ գործօն գեր մը կատարեց, աշխատեցաւ Մանկանց Պաշտպան Ֆրենտին մէջ, և հիմայ ալ կ'անդամակցի Սիւրբիոյ մէջ Հայոց Տեղաւորման Յանձնաժողովին, և Աւագ Սարկաւագ ըլլալէ երկու օր ետքը ուղղակի Հալէպ գնաց՝ յիշեալ Յանձնաժողովին գործակցելու համար:

Հայր Պրքսթըն քանի մը գիրքեր գրած է Պալքաններու և Կովկասի վրայ: Հայ Ժողովուրդին բարեկամն է և կ'աշխատի հայերէն սորվելու. մասնաւոր դասեր առաւ հանգուցեալ Թէոդիկէն, երբ Քօրֆու էր Հ. Պրքսթըն. և անգամ մը անկլիքան եկեղեցականներու ուխտաւորութեան հետ, երբ ներկայացաւ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր, լատին տառերով գրուած հայերէն ուղերձ մը կարգաց: Հայր Պրքսթըն երկու հայ որբեր հովանաւորած է իր ծախքով և զանոնք զրած է Լոնտոնի մօտ Քէլհամի աստուածաբանական դպրոցը, որոնց մին, Պր. Պերճ, այս տարի չըջանաւարտ եղաւ մեծ յաջողութեամբ, և քանի մը օրէն երուսաղէմ հասած կ'ըլլայ արդէն, մէկ կողմէն ուսուցչութիւն ընելու ժառանգաւորաց Վարժարանին մէջ և միւս կողմէն հայերէն սորվելու և Հայց. Եկեղեցւոյ վերաբերեալ նիւթեր ուսումնասիրելու նպատակով:

(Սիւն, 1928 Դեկտեմբեր, էջ 384):

Ս. ՅԱԿՈԲԻ ՆԵՐՍԷՆ

Հ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Ն Ե Ր

Յարգանքով Աւետիս Թագաւորի ապահով վերադարձի բարեբասիկ առիթով հետեւեալ հեռագիրը զրկուեցաւ պալատ, Նոյեմբեր 10ին, Գեր. Տ. Սուրէն Եպս.ի կողմէ:

«Ձերդ Վեհափառութեան հրաշալի եւ ապանով վերադարձի բարեբասիկ առիթ, մենք, մեր կողմէ եւ յանուն համայն Սրբոց Յակոբեանց Միաբանութեան եւ Յորդանանի հայ համայնքին, կուգանք արտայայտել մեր անսահման ուրախութիւնը, եւ կը ներկայացնենք մեր խորին նուիրման եւ հաւատարմութեան զգացումը Ձերդ Վեհափառութեան եւ Հաշիմական Գահին, եւ կ'աղօթենք Ամենակալ Աստուծոյ պահել Ձեր Վեհափառութիւնը վսանցներէ եւ առնել իր աստուծային պաշտպանութեան ներքեւ եւ շնորհել Ձեր Վեհափառութեան երկար եւ բարգաւաճ իշխանութիւն վասն մեծի վառաց Հաշիմական Թագաւորութեան»:

Իսկ Վ.Ե. Թագաւորի Ծննդեան ճարտարաճի եղանակի առիթով հետեւեալ հեռագիրը զրկուեցաւ արտայայտեալ պալատ, Գեր. Տ. Սուրէն Եպս.ի կողմէ:

«Ձեր Վեհափառութեան Ծննդեան եղանակի առիթով, մենք յարգանքով եւ հաւատարմութեամբ կը ներկայացնենք մեր կողմէ եւ յանուն Սրբոց Յակոբեանց Միաբանութեան եւ Յորդանանի Հայ համայնքին մեր ամենեւնեւ անկեղծ շնորհաւորութիւնները եւ կ'աղօթենք Ամենակալ Աստուծոյ շնորհել Ձեր Վեհափառութեան երկար կեանք որպէսզի մնա մեր լոյսը, փառքը եւ պաշտպանը մինչեւ վերջ»:

ՊԱՇՏՈՆՆԵՐՈՒ ՓՈՓՈԽՈՒՄ

Դեկտեմբեր ամսու ընթացքին, պատգմներու հետեւեալ փոփոխութիւններ կատարուեցան Ս. Արքուէն ներս՝ Պատ. Տնօրէն Ժողովի որոշումով: —

Հոգ. Տ. Մեսրոպ Վրդ. Տեխոյեանի տեղ Ս. Գարուբեան Տանարի Տեսուչ նշանակուեցաւ Ժառ. Վարժարանի Փոխ-Տեսուչ Հոգ. Տ. Լեւոն Արք. Աբէլեանը:

Հոգ. Տ. Լեւոն Արքայի տեղ, Տպարանի Տեսուչ Հոգ. Տ. Ներսէս Վրդ. Բապունեանը կանչուեցաւ Ժառ. Վարժարանի Փոխ-Տեսուչեան պատասխանատու պատգմներ:

Իսկ Տպարանի Տեսուչին յանձնուեցաւ Հոգ. Տ. Դաիթ Արք. Սահակեանի՝ որ միաժամանակ կը վարէ նաեւ Կիւլթեկեան Մասնագործանի Տեսուչին:

Հոգ. Տ. Կորիւն Վրդ. Մանուէլեանի տեղ, Ս. Արք. Նոյս Տնեսապէս նշանակուեցաւ Հոգ. Տ. Անուշաւան Վրդ. Չղջանեանը, որ նոյն առիթով պիտի կատարէ նաեւ Հիւրընկալի պատգմ:

Սիւն կը մտադրէ պատգմընկալ Հոգեւոր Հայրերուն կարողութիւն եւ արդիւնաւորութիւն իրենց նոր պատգմներուն մէջ: